

3. International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.icty.org/>
4. International Criminal Tribunal for Rwanda [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.unicttr.org/>
5. Rome Statute of the International Criminal Court, [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.webcitation.org/66vwVRVSf>
6. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 [Електронний ресурс] http://www.un.org/gu/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml
7. Кримінальний Кодекс України 2001 року. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.
8. Gazeta.ua від 07 березня 2014 [Електронний ресурс] Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/chistota-movlennya/_ak-pravilno-zlochyn-proti-lyudyanosti-chi-proti-lyudstva/546145

ВИДИ БЮДЖЕТНИХ ВИДАТКІВ ЄС: ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ

Федорів О.І.

*аспірант кафедри європейського права
факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету
імені Івана Франка*

Факт ратифікації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та, як наслідок, перехід двох-сторонніх відносин між Україною та ЄС на новий вищий рівень, передбачає, зокрема, надання Союзом фінансової допомоги Україні (в том числі з бюджету ЄС), з метою підтримки проведення реформ та європейської інтеграції нашої держави. З огляду на це, питання правового регулювання бюджетних видатків ЄС потребує більш детального висвітлення у вітчизняній літературі.

Правове регулювання розподілу бюджетних видатків спирається на цілу систему нормативних актів як первинного, так і вторинного права. Так, Розділ II «Фінансові положення» Договору про функціонування ЄС (ДФЄС) містить лише загальні засади всього бюджетного права ЄС [1].

Неабияке значення для встановлення видів та розмірів бюджетних видатків ЄС має Рішення про власні ресурси (РВР), яке згідно з ст. 311 ДФЄС ухвалюється одностайно Радою після проведення консультацій з

Європейським парламентом. РВР (останнє від 07.06.2007р.) встановлює не лише джерела власних ресурсів на методи обрахунку їх надходжень, але й максимальні суми щорічних видатків ЄС (т. зв. «стелі») відповідно до принципу рівноваги, що передбачає збалансованість бюджетних доходів і платіжних асигнувань, оскільки відповідно до наявних нормативних положень ЄС не може брати позики для погашення своїх видатків.

Однак основоположну роль у регулюванні розподілу видатків відіграють два фінансово-правових документи, а саме: багаторічна фінансова програма (БФП) та щорічний бюджет.

Згідно з ст. 312 ДФЄС, БФП складається на термін не менший, ніж 5 років та має забезпечувати упорядкований розвиток видатків Союзу в межах його власних ресурсів.

Вперше БФП (однак тоді ще частина міжінституційної угоди між Комісією, Радою та Європейським парламентом) була прийнята у 1988р. Саме починаючи з цього часу ЄС взяв за правило здійснювати середньострокове бюджетне планування своїх доходів та видатків з метою стабільного економічного розвитку в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів [2, с. 334]. За своєю природою, БФП – це багаторічний план видатків Євросоюзу, в якому пріоритети політики ЄС набувають фінансового вираження. Фінансова програма визначає граничні обсяги видатків за основними статтями щорічних бюджетів загалом і з розбивкою за роками.

Щорічні бюджети містять повну й детальну класифікацію бюджетних видатків. Слід зазначити, що незважаючи на прийняття щорічних бюджетів інститутами ЄС за встановленою процедурою та їх обов'язковий характер, вони не приймаються в традиційних для актів вторинного права формах регламенту, директиви чи рішення, а є особливим видом актів вторинного законодавства ЄС.

Відповідно до норм, прописаних у ДФЄС і Фінансовому Регламенті (ФР) [3], щорічні бюджетні видатки кожної з інституцій ЄС класифікуються за чотирьохступінчастою шкалою на розділи, підрозділи, статті та пункти. Розділи умовно відповідають сферам політики, підрозділи – видам діяльності, статті – характеру дій у межах окремих

видів діяльності (програми, фонди, пакети заходів тощо), а пункти – конкретним заходам.

Незважаючи на прямий і безпосередній зв'язок між річним бюджетом та фінансовою перспективою, категорії бюджетних видатків першого далеко не завжди мають очевидне співвідношення з категоріями видатків другої. Це зумовлено, передусім, широтою формулювань категорій видатків фінансової перспективи [4, с. 186].

БФП на 2014-2020рр. передбачає такі розділи видатків, як: 1). «Сталий розвиток», що поділяється на дві підкатегорії: «Конкурентоспроможність задля зростання й зайнятості» та «Згуртування задля зростання й зайнятості»; 2). «Охорона та управління природними ресурсами», що включає в себе спільну сільськогосподарську політику ЄС; 3). «Громадянство, свобода, безпека й правосуддя»; 4). «ЄС як світовий партнер»; 5). «Адміністрація» і 6). «Компенсація» [5].

Ще однією підставою класифікації видатків ЄС може слугувати мета їх розподілу. Згідно з цією підставою, усі бюджетні видатки ЄС можна розподілити на 2 види: операційні (функціональні) та адміністративні. Метою операційних видатків є реалізація цілей та завдань ЄС. Адміністративні видатки пов'язані з утриманням органів та інститутів ЄС [6, с. 78].

За суб'єктним складом отримувачами бюджетних видатків ЄС є не лише суб'єкти з держав-членів ЄС, а також і суб'єкти поза межами Союзу. У першому випадку йде мова про таких отримувачів, як підприємства, органи місцевого самоврядування, навчальні заклади різних ступенів акредитації та фізичні особи (студенти, митці, спортсмени та ін.).

У другому ж випадку йдеться про надання фінансової допомоги суб'єктам поза межами ЄС. Це група різноманітних суб'єктів з держав, що беруть участь у Східній політиці сусідства, а також держав Африки, Азії та ін., яким ЄС надає допомогу згідно з умовами про співпрацю.

Щорічні видатки ЄС, до прийняття Лісабонського договору, поділялися на так звані «обов'язкові видатки» та «необов'язкові видатки». До «обов'язкових видатків» належали традиційні управлінські

сфери, визначені угодами, вторинним законодавством, конвенціями та приватними контрактами, такі як: сільське господарство, риболовля, розвиток, спільна зовнішня політика та політика безпеки [7]. Усі інші видатки, тобто ті, розмір яких вирішувався бюджетними органами самостійно, були «необов'язкові». Так звана «необов'язкова» частина бюджету ЄС зросла з 8 % у 1975 р. до 63 % у 2010 р., коли такий розподіл проводився востаннє [8]. В той час, коли Європейський парламент намагався збільшити розмір необов'язкових видатків, Рада була зацікавлена у протилежному, а саме: у недопущенні збільшення розміру необов'язкових видатків, за винятком певних аспектів, що стосувалися Спільної сільськогосподарської політики.

З огляду на вищезазначене, можна дійти до висновків, що серед джерел правового регулювання найбільшу роль відіграють БФП та щорічні бюджети, де видатки ЄС класифікуються за чотирьохступінчастою шкалою відповідно до сфер та видів діяльності на розділи, підрозділи, статті та пункти. Основи правових засад формування бюджетних видатків ЄС містяться в установчих договорах, однак питання класифікації видатків, визначення їх розмірів та порядку їх розподілу регулюються такими актами вторинного законодавства ЄС, як багаторічні фінансові програми, щорічні бюджети та фінансові регламенти.

1. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. OJ C83, 30.03.2010. P. 1-388. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2010:083:FULL&from=EN>

2. Роксоляк О. Б. Правове регулювання бюджетних правовідносин в європейському Союзі / О. Б. Роксоляк. // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 4. – С. 333–335.

3. Regulation (EU, EURATOM) № 966/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on the financial rules applicable to the general budget of the Union and repealing Council Regulation (EC, Euratom) № 1605/2002. OJ L298, 26.10.2012. P. 1-96. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:EN:PDF>

4. Бояр А.О. Бюджетний процес у Європейському Союзі: монографія/ Андрій Олексійович Бояр. – Луцьк: ФОП Захарчук В.М., 2012. – 524с.

5. Council Regulation (EU, EURATOM) No 1311/2013 of 2 December 2013 laying down the multiannual financial framework for the years 2014-2020. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0884:0891:EN:PDF>

6. Barcik J., A. Wentkowska. Prawo Unii Europejskiej / J. Barcik, A. Wentkowska. – Wydawnictwo C.H. Beck, 2014. – 756 с.

7. Classification of expenditure. Glossary [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/expenditure_classification_en.htm

8. The Budgetary Procedure. European Parliament Official web-site. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.4.3.html

ОБОВ’ЯЗОК ТА СВОБОДА: МІЖНАРОДНА ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Хольвінська О.Я.

*аспірант кафедри теорії та історії держави і права
Львівського державного університету внутрішніх справ*

Свобода у демократичних країнах розуміється як відсутність державного свавілля при встановленні легітимних, розумних та пропорційних обмежень реалізації людиною своїх основних прав. Вона завжди ґрунтувалася на індивідуалістичному припущенні, що особа повинна сама вирішувати, що їй треба робити, а що – ні. Свободи, що належать людині, яка здатна до самостійних дій, не залежать від державного визнання та належать усім та назавжди. Таким чином, природні права (права людини) забезпечують сферу індивідуальної та суспільної свободи від свавільного державного втручання.

Класична правова думка ґрунтується на індивідуалістській філософії персонального суверенітету, що не втрачає своєї актуальності і сьогодні. Індивідуалістська філософія XVIII та XIX століть дістала свій розвиток з ідеї, що людина-індивід є сувереном, тобто має найвищу цінність. З цього доходять висновку, що соціальний порядок зв’язує індивіда лише тоді, коли він сам це визнає. Звичайно, що це твердження є вірним за умов існування незалежної судової влади, яка визначає у процесі захисту фундаментальних прав пропорційність та необхідність державних обмежень, інакше виникає величезна загроза посилення у суспільстві анархічних або тоталітарних тенденцій.